

Elektrik Devreleri

Bölüm 5

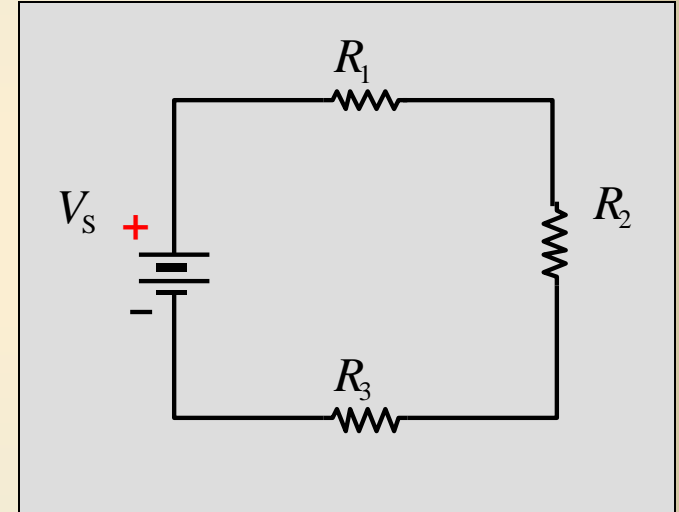
Seri devreler

Tüm devreler üç ortak özelliğe sahiptir. Bunlar:

1. Gerilim kaynağı.
2. Yük (load).
3. Kapalı yol.

Seri bir devrede

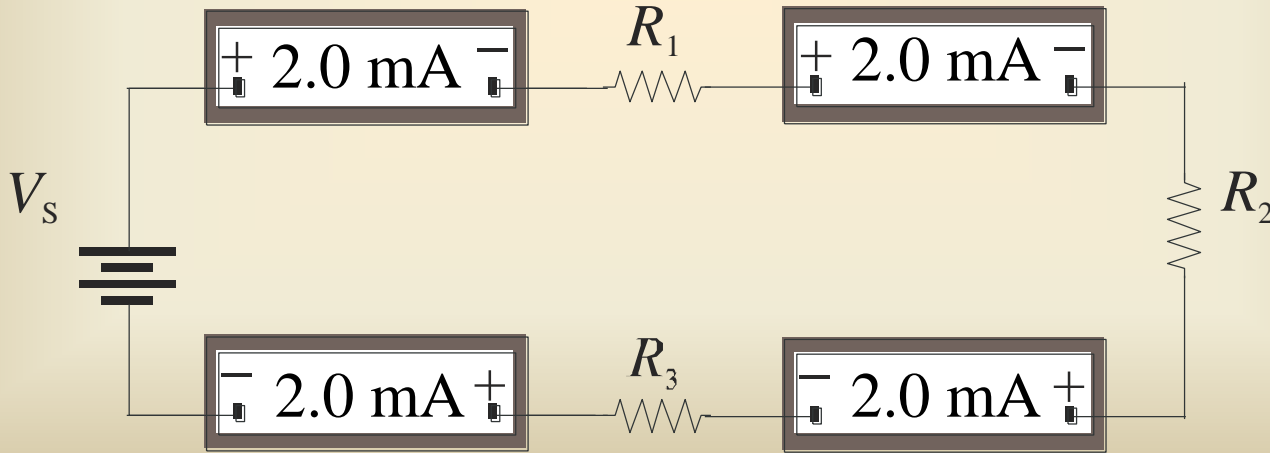
yalnızca tek bir akım yolu vardır.

Akım için seri devre kuralı:

Devrede tek bir yol olduğundan, akım her yerde **aynıdır**.

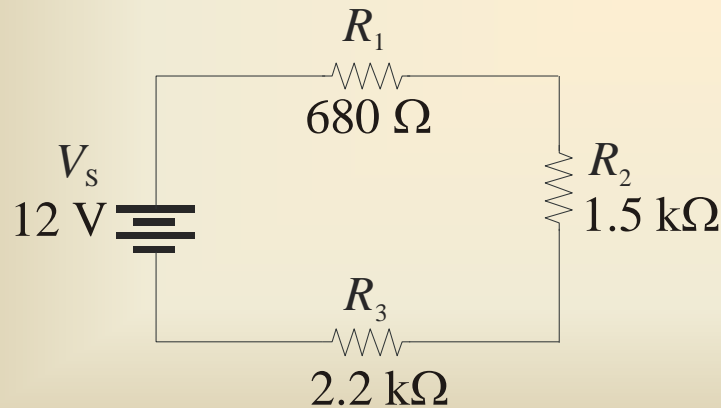
Örneğin ilk ampermetreden 2.0 mA okunsun, diğer ölçü aletlerinden ne değeri okunur?

Seri devreler

Seri bir devredeki toplam direnç,
devredeki dirençlerin toplamına eşittir.

Örneğin, seri bir devredeki dirençler 680Ω , $1.5 \text{ k}\Omega$,
ve $2.2 \text{ k}\Omega$ olsun. Toplam direnç değeri nedir?

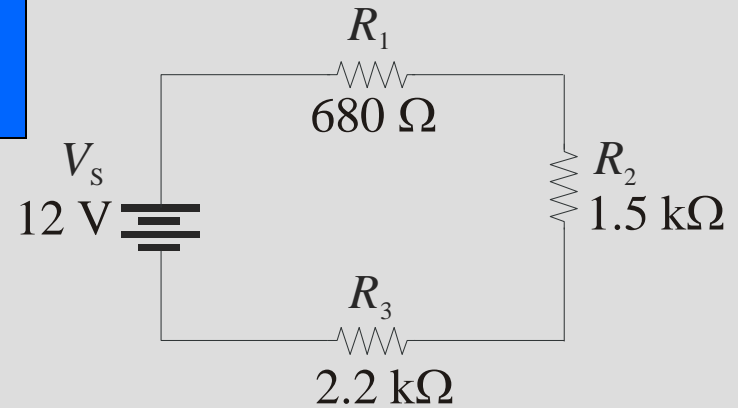

4.38 k Ω

Bölüm 5

Özet

Seri devreler

Seri bir devredeki parametreleri özetlemek açısından akım, direni, gerilim ve güç değerlerini tablolastırmak iyi bir yaklaşımdır.

Önceki örnekten devam ederek, tabloda boş bırakılan yerlerdeki değerleri hesaplayınız.

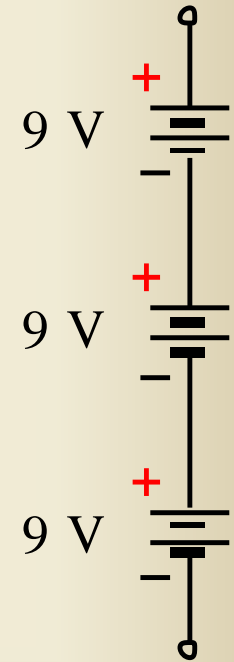
$I_1 = 2.74 \text{ mA}$	$R_1 = 0.68 \text{ k}\Omega$	$V_1 = 1.86 \text{ V}$	$P_1 = 5.1 \text{ mW}$
$I_2 = 2.74 \text{ mA}$	$R_2 = 1.50 \text{ k}\Omega$	$V_2 = 4.11 \text{ V}$	$P_2 = 11.3 \text{ mW}$
$I_3 = 2.74 \text{ mA}$	$R_3 = 2.20 \text{ k}\Omega$	$V_3 = 6.03 \text{ V}$	$P_3 = 16.5 \text{ mW}$
$I_T = 2.74 \text{ mA}$	$R_T = 4.38 \text{ k}\Omega$	$V_S = 12 \text{ V}$	$P_T = 32.9 \text{ mW}$

Seri devrelerde gerilim kaynakları

Seri devredeki gerilim kaynakları cebirsel olarak toplanır. Örneğin, şekilde verilen kaynakların toplam gerilimi 27 V

Soru:

Bir gerilim kaynağı (ör. Pil) ters bağlanırsa toplam gerilim ne olur? 9 V

Kirchhoff'un gerilim yasası

genel olarak aşağıdaki gibidir ($KV_{olt}L_{aw}$):

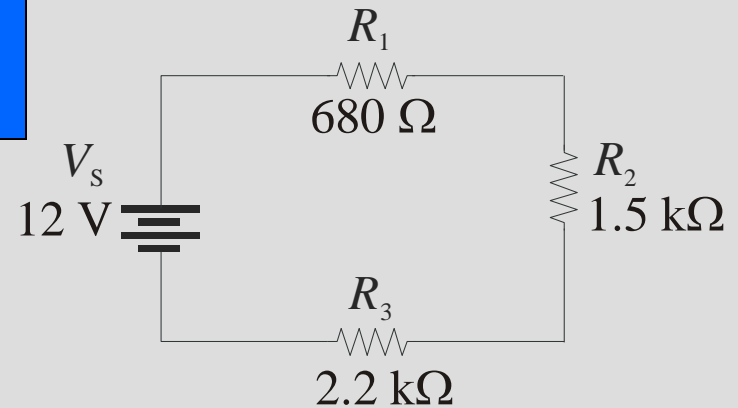
Bir devrede tek bir kapalı yol boyunca düşen bütün gerilimlerin toplamı, o kapalı yoldaki toplam kaynak gerilimine eşittir.

KVL her devreye uygulanır, ama dikkat edilmesi gereken, tek bir kapalı yol boyunca uygulanmasıdır. Seri devrelerde, bu (tabi ki) devrenin tamamını kapsar.

Bölüm 5

Özet

Kirchhoff'un gerilim yasası

Dikkat edilirse, verilen daha önceki örnekteki direnç gerilimlerinin toplamı kaynak gerilimine eşittir.

$I_1 = 2.74 \text{ mA}$	$R_1 = 0.68 \text{ k}\Omega$	$V_1 = 1.86 \text{ V}$	$P_1 = 5.1 \text{ mW}$
$I_2 = 2.74 \text{ mA}$	$R_2 = 1.50 \text{ k}\Omega$	$V_2 = 4.11 \text{ V}$	$P_2 = 11.3 \text{ mW}$
$I_3 = 2.74 \text{ mA}$	$R_3 = 2.20 \text{ k}\Omega$	$V_3 = 6.03 \text{ V}$	$P_3 = 16.5 \text{ mW}$
$I_T = 2.74 \text{ mA}$	$R_T = 4.38 \text{ k}\Omega$	$V_S = 12 \text{ V}$	$P_T = 32.9 \text{ mW}$

Bölüm 5

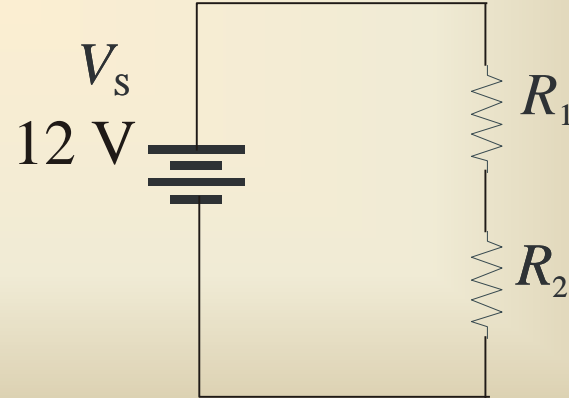
Özet

Gerilim bölücü kuralı

Bir seri devrede herhangi bir direnç üzerindeki gerilim düşümü, o direncin toplam dirençle oranının kaynak gerilimiyle çarpımına eşittir.

Soru:

R_1 nin değeri, R_2 nin iki katı olsun. Bu durumda, R_1 üzerindeki gerilim düşümü **8 V**

Bölüm 5

Özet

Gerilim bölücü

Örnek:

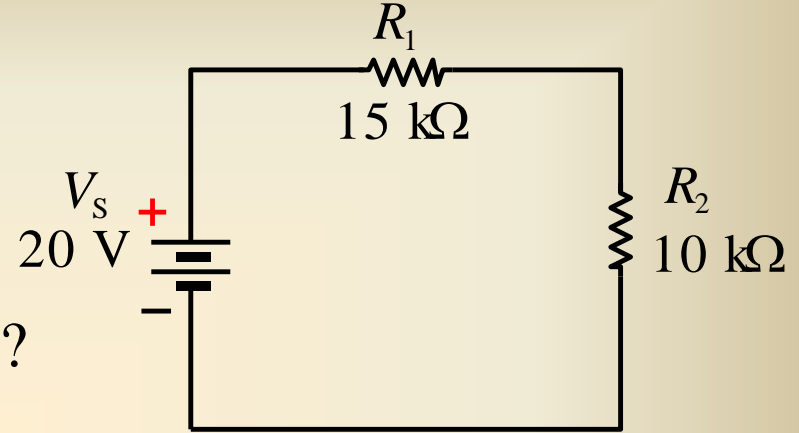
R_2 direnci üzerindeki gerilim?

Çözüm:

Toplam direnç $25 \text{ k}\Omega$.

Gerilim bölücü formülü uygulanırsa:

$$V_2 = V_S \left(\frac{R_2}{R_T} \right) = 20 \text{ V} \left(\frac{10 \text{ k}\Omega}{25 \text{ k}\Omega} \right) = 8 \text{ V}$$

Dikkat edilirse, kaynak geriliminin % 40 R_2 direnci üzerinde düşer, bu da toplam direncin % 40 na karşılık gelir.

Bölüm 5

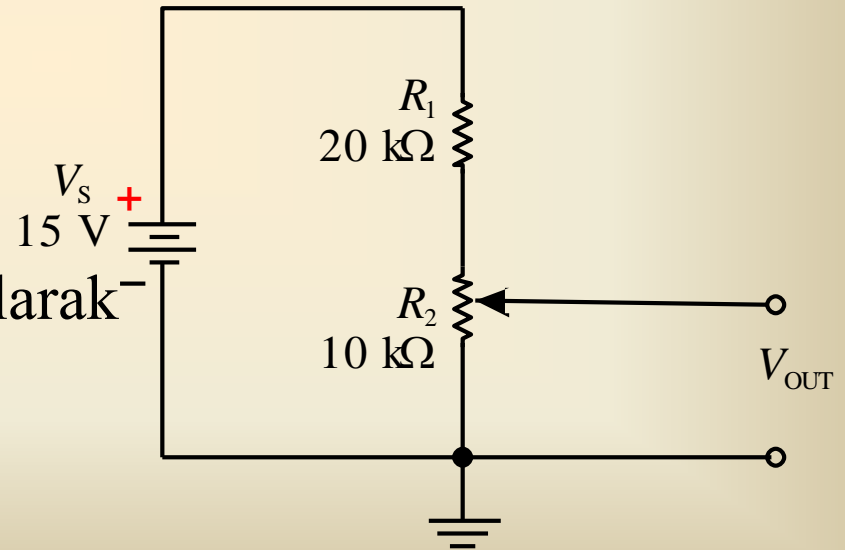
Özet

Gerilim bölücü

Potansiyometre kullanılarak çıkış gerilimi değişken hale getirilebilir. Verilen devrede, çıkış gerilimi değişkendir.

Soru:

En büyük çıkış gerilimi olarak ne elde edilebilir? **5.0 V**

Bölüm 5

Özet

Seri Devrelerde Güç

Örnek:

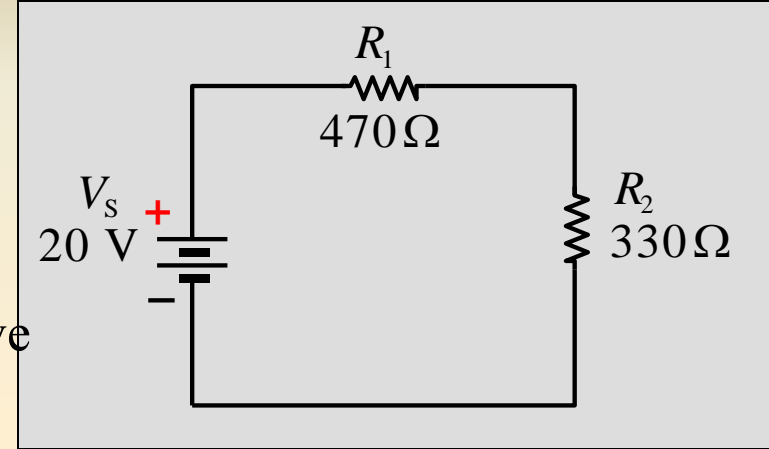
V_1 ve V_2 değerlerini bulmak için gerilim bölücü kuralını uygulayınız. Daha sonra da R_1 ve R_2 deki güçleri ve P_T gücünü bulunuz.

Çözüm:

Gerilim bölücü kuralı uygulanarak:

$$V_1 = 20 \text{ V} \left(\frac{470 \Omega}{800 \Omega} \right) = 11.75 \text{ V}$$

$$V_2 = 20 \text{ V} \left(\frac{330 \Omega}{800 \Omega} \right) = 8.25 \text{ V}$$

Her bir direncin harcadığı güç:

$$\left. \begin{aligned} P_1 &= \frac{(11.75 \text{ V})^2}{470 \Omega} = 0.29 \text{ W} \\ P_2 &= \frac{(8.25 \text{ V})^2}{330 \Omega} = 0.21 \text{ W} \end{aligned} \right\} P_T = 0.5 \text{ W}$$

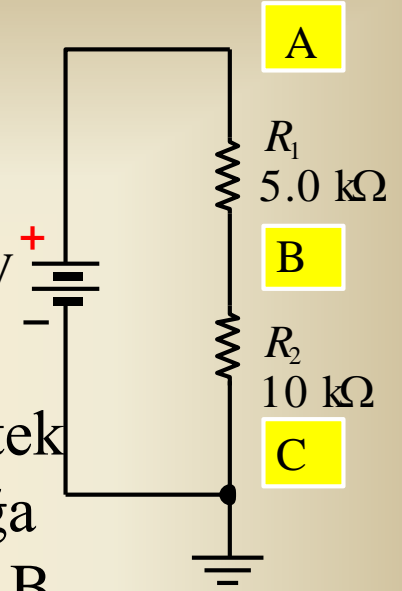
Bölüm 5

Özet

Devrenin toprağı

Toprak (“ground”): Devredeki genel nokta veya referans noktasıdır.

Toprağı göre referanslanan gerilimler tek bir alt simge ile gösterilir. Örneğın, V_A , toprağı göre A noktasındaki gerilim. V_B , toprağı göre B noktasındaki gerilim. V_{AB} , A ve B noktaları arasındaki gerilim.

Soru: Verilen devrede V_A , V_B , ve V_{AB} ne olur?
 $V_A = 12\text{ V}$ $V_B = 8\text{ V}$ $V_{AB} = 4\text{ V}$

Devrenin toprağı Bir noktada yere bağlanan ortak iletken; ayrıca şasi topraklama da denir.

Kirchhoff'un gerilim yasası Yasaya göre, (1) kapalı bir çevre boyunca gerilim düşümlerinin toplamı o çevredeki kaynak gerilimine eşittir veya (2) bütün gerilimlerin cebirsel toplamı (gerilim düşümleri ve kaynak gerilimi dahil) sıfırdır.

Açık (devre) Akım yolu kesik (arızalı) devre durumu.

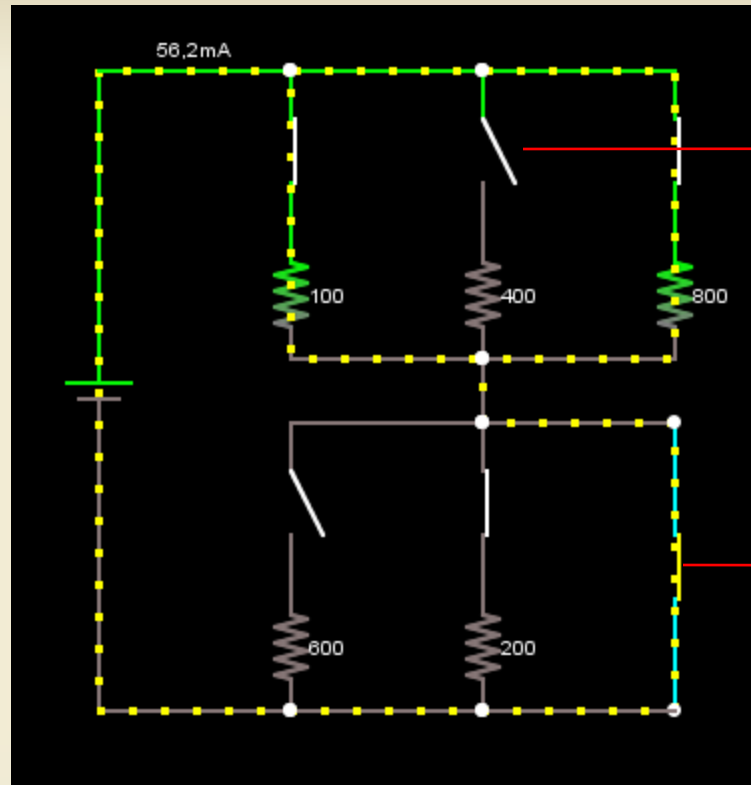
Seri Bir elektrik devresinde, iki nokta arasında tek bir yol sağlayacak şekilde oluşturulan devre elemanları arasındaki bağlantı.

Kısa (devre) İki nokta arasındaki direnç değeri sıfır ya da anormal düşük değerde olan devre durumu; genelde istenmeyen bir durum.

Gerilim bölücü Bir ya da daha fazla çıkış geriliminin alındığı seri dirençlerden oluşan devre.

Bölüm 5

Anahtar Terimleri

Açık devre

Kısa devre

<http://www.falstad.com/circuit/index.html>

1. **Birden fazla direnç elemanı** içeren bir seri devrede, **akım** için ne söylenebilir?
  - a. Daha büyük değerli dirençlerde daha büyüktür.
  - b. Daha büyük değerli dirençlerde daha küçüktür.
  - c. Bütün dirençlerden her zaman aynı akım akar.
  - d. Bir şey söylemek için yeterli bir bilgi yok.

2. **Birden fazla direnç elemanı** içeren bir seri devrede, gerilim düşüm(leri) için ne söylenebilir?

- a. Daha büyük dirençlerde daha büyüktür.
- b. Daha büyük dirençlerde daha küçüktür.
- c. Bütün dirençlerde her zaman aynı olur.
- d. Bir şey söylemek için yeterli bir bilgi yok.

3. Bir seri devrede **üç eşit direnç** varsa, **toplam** direnç değeri için ne söylenebilir?

- a. Bir tane direncin üçte biridir.
- b. Bir tane direnç değeri kadardır.
- c. Bir tane direnç değerinin üç katıdır.
- d. Bir şey söylemek için yeterli bilgi verilmemiştir.

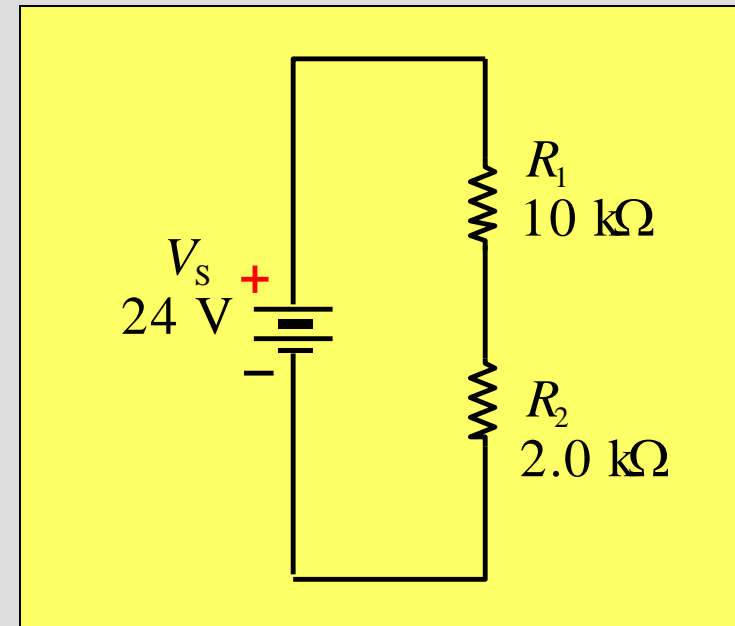
4. **Seri bir devre** için aşağıdakilerden hangisi **söylenbilir**?
- a. Devrede ikiden fazla direnç olamaz.
  - b. En fazla bir gerilim kaynağı vardır.
  - c. Sadece bir kapalı yol içerir.
  - d. Hepsi

5. Kapalı bir döngüde (çevrede), **bütün gerilimlerin** cebirsel toplamı (gerilim kaynağı ve gerilim düşümleri dahil)

- 0 (sıfır) dır.
- döngüdeki en düşük gerilim düşümüne eşittir.
- döngüdeki en büyük gerilim düşümüne eşittir.
- kaynak gerilimine bağlı olarak değişir.

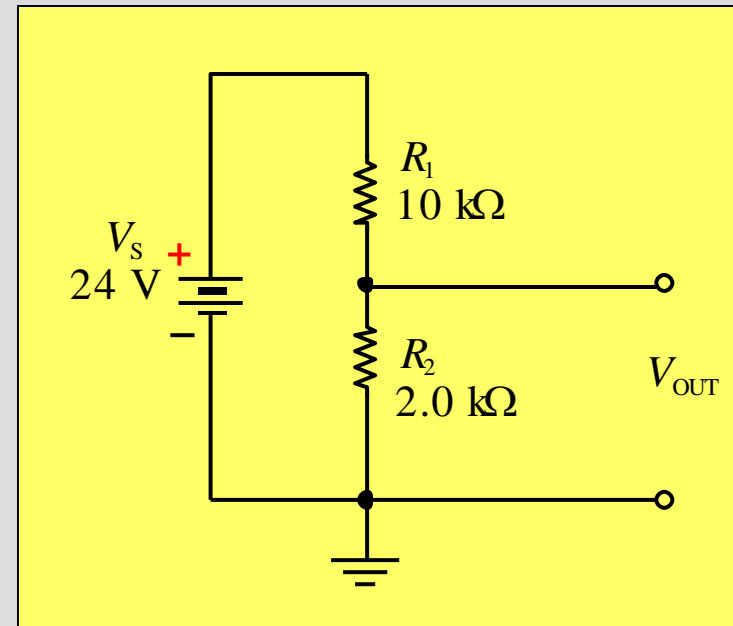
6. $10\text{ k}\Omega$ luk dirençteki **akım**

- a. 0.5 mA
- b. 2 mA
- c. 2.4 mA
- d. 10 mA

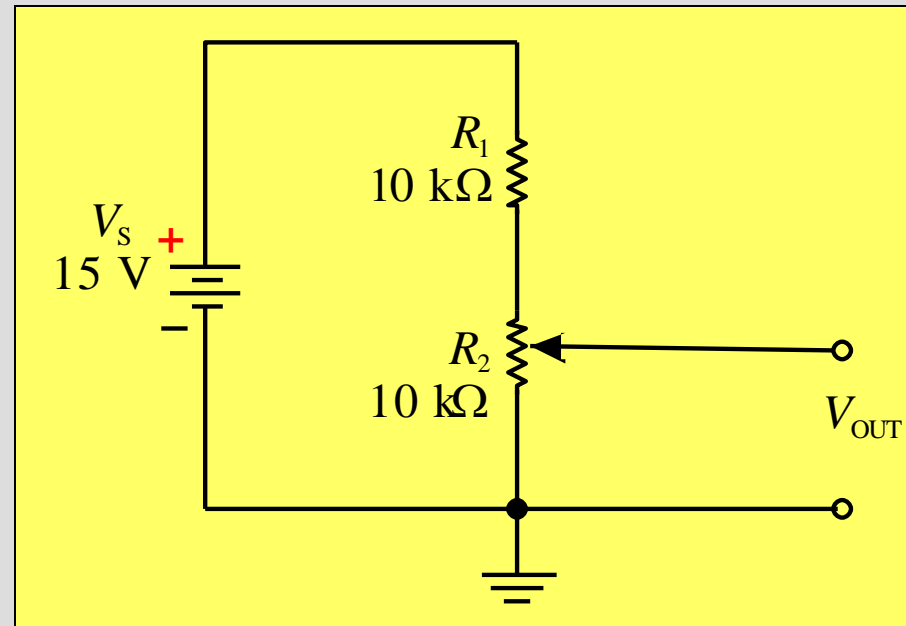
7. Gerilim bölücünden elde edilen **çıkış gerilimi (V_{OUT})**

- a. 2 V
- b. 4 V
- c. 12 V
- d. 20 V

8. Gerilim bölücünden elde edilen **en düşük** çıkış gerilimi

- a. 0 V
- b. 1.5 V
- c. 5.0 V
- d. 7.5 V

9. Seri bir devredeki **toplam** harcanan **güç** aşağıdakilerin hangisine eşittir?

- a. En büyük dirençteki güce
- b. En küçük dirençteki güce
- c. Bütün dirençlerdeki güçlerin ortalamasına
- d. Bütün dirençlerdeki güçlerin toplamına

10. V_{AB} gerilimi, aşağıdaki gerilimlerinden hangisine de eşittir?

- a. Toprakla A noktasındaki gerilime
- b. Toprakla B noktasındaki gerilime
- c. A ve B noktalarındaki ortalama gerilime
- d. A ve B noktalarındaki gerilim farkına

Bölüm 5

Test

Cevap:

1. c	6. b
2. a	7. b
3. c	8. a
4. c	9. d
5. a	10. d